

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

przeprowadzonej w dniach 16-18 maja 2013 r. przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

1. prof. dr hab. Wojciech Bałus – przewodniczący zespołu, członek PKA
2. prof. dr hab. Jerzy Piekalski – ekspert PKA,
3. prof. UAM dr hab. Waldemar Kuligowski – ekspert PKA,
4. mgr inż. Maciej Markowski – ekspert PKA ds. jakości,
5. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, prof. WSIU – członek PKA, przedstawiciel pracodawców,
6. mgr Jakub Kozieł – ekspert ds. formalno-prawnych PKA
7. mgr Anna Mrozowska – ekspert ds. doktorantów PKA
8. Michał Janisz – ekspert studencki PKA, przedstawiciel PSRP

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy dokonywała oceny instytucjonalnej w wizytowanej podstawowej jednostce organizacyjnej Uczelni. Wizytacja została przeprowadzona z w związku z upłynięciem okresu na jaki została wydana ocena na kierunku *informacja naukowa i bibliotekoznawstwo* przy jednoczesnym spełnianiu przez jednostkę warunków wynikających z art. 48a ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej (Dz. U. Nr 207, poz. 1232). Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami, doktorantami i studentami ocenianego kierunku. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia określona przez jednostkę¹

---

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

1) Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia

Wydział Historyczny UW ma sformułowaną strategię, przyjętą przez Radę Wydziału 26 września 2012 i uzupełnioną 24 października 2012. Jest ona zbieżna z misją oraz strategią UW i opiera się na jedności nauczania i nauki, zapewnieniu dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności tym, którzy mają do tego prawo, kształtowaniu elit intelektualnych kraju oraz syntezie wartości lokalnych i uniwersalnych. Tak określona strategia realizowana jest poprzez dbałość o wprowadzanie do dydaktyki najnowszych ustaleń naukowych, podnoszenie kompetencji dydaktycznych i naukowych pracowników, współpracę przy projektowaniu i realizowaniu programu studiów z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, włączanie najzdolniejszych studentów do prac badawczych, zacieśnianie współpracy krajowej i międzynarodowej, włączanie się do działań na rzecz otoczenia społecznego m.in. poprzez zaangażowanie w ochronę dziedzictwa narodowego i aktywne uczestnictwo w Uniwersytecie Otwartym i Uniwersytecie Dzieci.

2) Jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi

Przyjęta w jednostce koncepcja kształcenia obejmuje studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studia podyplomowe. Jest ona ściśle powiązana z prowadzonymi w jednostce badaniami naukowymi, stąd oferta edukacyjna nie tylko wykazuje znamiona spójności z działalnością naukowo-badawczą poszczególnych nauczycieli akademickich, ale opracowana została z wyraźną dbałością o jej najwyższą jakość, a także nakierowana na potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, na jej budowanie w ścisłej relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Opracowana na Wydziale Historycznym koncepcja kształcenia jest spójna z celami sformułowanymi w strategii Wydziału zakładającymi badania naukowe na światowym poziomie, wysoką jakość kształcenia, otwarcie na otoczenie, profesjonalne zarządzanie.

3) Jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia

Wydział Historyczny UW, tak jak i cały Uniwersytet, dążą do prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie i do kształcenia o wysokiej jakości. Tak też odczytywana jest pozycja uniwersytetu i Wydziału na rynku edukacyjnym. Programy nauczania uwzględniają najnowsze wyniki badań w Polsce i na świecie, Wydział dba o zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry. Jednocześnie reaguje na potrzeby rynku poprzez tworzenie nowych kierunków (np. judaistyka) oraz poprzez prowadzenie nowoczesnych studiów podyplomowych, zarówno o profilu zawodowym, jak i nakierowanym na zdobywanie i uzupełnianie wiedzy (kształcenie ustawiczne).

4) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia

Interesariusze wewnętrzni, do których należy zaliczyć studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych i pracowników naukowo-dydaktycznych, w różnym stopniu uczestniczą zarówno w kształtowaniu oferty edukacyjnej, jak i w procesie budowania wysokiej kultury jakości kształcenia. Jest to wynik zarówno specyfiki prowadzonych kierunków studiów przez jednostki, liczebności studentów, jak i ich obecności w organach decyzyjnych Wydziału: Radach Instytutów, Komisjach Dydaktycznych, Samorządzie Studenckim, Samorządzie Doktorantów (brak w nich

przedstawicieli studiów podyplomowych!). Należy mieć na uwadze również mobilność i zainteresowanie, a tym samym zaangażowanie samych podmiotów. Uczestnictwo ich w kształtowaniu oferty edukacyjnej i w budowaniu wysokiej jakości kształcenia ma miejsce na płaszczyźnie kontaktów nieformalnych, jak i sformalizowanych.

Interesariusze zewnętrzni w dużym stopniu rekrutują się spośród grupy absolwentów UW, w tym analizowanego Wydziału, (co udowodniło spotkanie członków Zespołu Wizytującego z pracodawcami). Ożywione kontakty nieformalne pomiędzy pracownikami Wydziału, a pracodawcami (często wzmacniane poprzez fakt, że są to absolwenci Wydziału) zostały w pełni potwierdzone przez obydwie grupy w czasie prowadzonych rozmów. Za ich sprawą, na drodze prowadzonych wspólnie dyskusji, dokonują się zmiany, nie tylko w obszarze samych programów studiów, ale również stają się podstawą do dalszych, już bardziej sformalizowanych, dyskusji. Wydział może poszczycić się długoletnią tradycją takiej współpracy z jednostkami samorządowymi regionu oraz placówkami kultury (np. Związek Kompozytorów Polskich, Filharmonia Warszawska, czy też Muzeum Narodowe w Warszawie, Zamek królewski w Warszawie). Istotnym pomostem do nawiązania współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w dziedzinie kształtowania oferty edukacyjnej jednostek stały się praktyki zawodowe, zarówno te obowiązkowe, jak i ponadwymiarowe, oraz coraz popularniejszy wśród studentów wolontariat. Opiniowanie ich przebiegu jest istotnym głosem w dyskusji, nie tylko nad samą ofertą, ale przede wszystkim nad kulturą jakości kształcenia. Możliwość uczestniczenia, na wniosek Komisji Dydaktycznych, w roli partnera, konsultanta przedstawicieli środowiska pracodawców w tak ważkich gremiach decyzyjno-opiniodawczych Wydziału, jakim są Rady Naukowe, niewątpliwie przyczynia się do utrwalenia i przekształcania tradycyjnych kontaktów w bardziej sformalizowane.

W harmonogramie prac Komisji Dydaktycznych na rok 2012/2013 znalazł się cel strategiczny – określenie interesariuszy zewnętrznych dla poszczególnych kierunków studiów i próba zdefiniowania formy współpracy z nimi. Efektem wspólnych działań jest m.in. modyfikacja programów kształcenia, dostosowywanych do zmieniających się potrzeb rynku pracy, z jednoczesnym zachowaniem wysokiego poziomu kształcenia akademickiego i powoływanie nowych kierunków studiów podyplomowych. Każdego roku Rady Dydaktyczne Instytutów dokonują przeglądu programów kształcenia i planów studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych. W wielu przypadkach trudne jest ustalenie stopnia uczestniczenia interesariuszy w kształtowaniu oferty dydaktycznej, ale proces zmierzający do pogłębionych kontaktów sformalizowanych został zapoczątkowany i jest w toku, w czym ważną rolę odgrywają solidnie ugruntowane działania nieformalne, wpływające z tradycji akademickiej.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów	Liczba uczestników studiów doktoranckich	Liczba słuchaczy studiów podyplomowych

	Uczelni		jednostki		uczeln	jednostki	uczeln	jednostki
	I.	II.	I.	II.				
studia stacjonarne	18465	13649	981	629	2613	126	-	-
Studia niestacjonarne	6627	10452	597	360	501	52	4904	351
RAZEM:	25092	24101	1578	989	3114	178	4904	351

Z danych zawartych w tabeli 1 wynika, że osoby studiujące w formie stacjonarnej z uwzględnieniem uczestników studiów doktoranckich stanowią 66% ogółu studentów Uczelni. W wizytowanej jednostce studenci stacjonarni stanowią 63% ogółu. Studenci Wydziału Historycznego stanowią 5% ogółu studiujących w Uczelni.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*:

- 1) Strategia działalności i rozwoju Wydziału Historycznego UW jest całkowicie zgodna z misją i strategią Uniwersytetu i zapewnia osiągnięcie wysokich wyników w badaniach naukowych i w dydaktyce; zakłada ona również uwzględnianie potrzeb rynku pracy.
- 2) Koncepcja kształcenia opracowana została dla wszystkich typów i poziomów studiów. Kładzie się w niej nacisk na zróżnicowanie oferty studiów każdego stopnia, rozwój nowych form kształcenia i wysoką jakość kadry nauczycieli akademickich, a także obsługi dydaktyki. Badania naukowe w pełni realizują wytyczne strategii Wydziału.
- 3) Wydział identyfikuje swą rolę na rynku edukacyjnym jako ogniwa uniwersytetu nastawionego na spełnianie wiodącej roli dydaktycznej i badawczej w Polsce.
- 4) Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w formułowaniu i realizacji strategii jednostki i w budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Ma to miejsce na płaszczyźnie działań nieformalnych oraz w coraz znacześniejszym stopniu w oparciu o działania formalne.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 1) Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz

interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia wdrażany jest w Uniwersytecie Warszawskim od 2007 r. na podstawie Uchwały nr 240 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim. Wydział Historyczny rozpoczął wdrażanie wewnętrznego systemu na podstawie Uchwały nr 24 Rady Wydziału Historycznego z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego. Oba dokumenty są sukcesywnie aktualizowane oraz doskonalone wraz z rozwojem potrzeb Uczelni oraz Wydziału, jak również zmianami przepisów prawa.

Struktura decyzyjna systemu jest przejrzysta, zapewniająca sprawny przepływ informacji pomiędzy organami uczelnianymi a wydziałowymi. Kompetencje przypisane poszczególnym organom funkcjonującym w ramach wewnętrznego systemu obejmują pełen zakres czynników warunkujących skuteczne jego funkcjonowanie. Niezwykle istotnym elementem wspierającym rozwój wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale, jest opracowany przez Uczelniany Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia dokument *Wskazówki i propozycje rozwiązań dotyczące systemu zapewniania i doskonalenia jakości na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów*.

Konstrukcja struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewniania jakości zapewnia odpowiedni udział pracowników, studentów oraz doktorantów w poszczególnych ciałach go tworzących.

Wpływ interesariuszy zewnętrznych na ważne decyzje w sprawach jakości w odniesieniu do poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału jest niewątpliwie zauważalny, choć nie funkcjonuje w postaci ustrukturyzowanej. Stąd oddziaływanie otoczenia społeczno-gospodarczego nie ma jednolitego charakteru.

2) Wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:

a) ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów

Wewnętrzny system zapewniania jakości przewiduje realizację oceny stopnia realizacji efektów kształcenia. Dotychczas jeszcze nie opracowano na Wydziale sformalizowanej, kompleksowej procedury oceny tego aspektu procesu dydaktycznego. Nie mniej jednak Wydział od 3 lat prowadzi pilotażowe badania w odniesieniu do kształcenia na kierunku „historia”. Badania są prowadzone w oparciu o kwestionariusze ankietowe wypełniane przez studentów po zakończeniu całego toku studiów. Dotyczą samooceny uzyskanych w ramach studiów kompetencji w wybranych zakresach. Wyniki badania są systemowo opracowywane oraz omawiane w ramach jednostki prowadzącej kierunek studiów oraz w gronie władz dziekańskich. Opracowania wyników zawierają postulaty w zakresie doskonalenia procesu kształcenia, które są następnie wdrażane. Badania te stanowią doskonały punkt wyjścia do wprowadzenia systemowej analizy oceny stopnia realizacji efektów kształcenia w odniesieniu do całego Wydziału.

Problematyka oceny osiągniętych efektów kształcenia dyskutowana jest również na Wydziale w związku z udoskonalaniem ankiet studenckich, prowadzonych przez poszczególne instytuty. Dyskusje te służą wypracowaniu zasad systemowej ewaluacji osiągniętych efektów kształcenia przy świadomości konieczności zachowania specyfiki oceny poszczególnych kierunków i dowodzą pogłębionej dążności do zbudowania jak

najefektywniejszego systemu zapewnienia jakości. Na Wydziale sukcesywnie wdrażany jest również system kontroli antyplagiatowej. Na chwilę obecną funkcjonuje on w Instytucie Historycznym oraz Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. Warto zauważyć, iż w ramach kierunku „historia” kontroli antyplagiatowej poddawane są wszystkie prace pisemne realizowane w ramach toku studiów.

Podsumowując należy stwierdzić, iż doświadczenie Wydziału w dokonywaniu oceny stopnia realizacji efektów kształcenia zdobyte poprzez badania pilotażowe przeprowadzane w ramach Instytutu Historycznego, pozwala na wprowadzenie systemowego rozwiązania w skali całego Wydziału w niedługim horyzoncie czasowym.

b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia

Udział interesariuszy zewnętrznych, w szczególności pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia, nie został na Wydziale kompleksowo ustrukturyzowany. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż jest to ograniczone również profilem kształcenia prowadzonym przez Wydział. Jednocześnie poszczególne jednostki Wydziału posiadają szerokie kontakty ze środowiskiem pracodawców, co znajduje swoje odzwierciedlenie w programach kształcenia na niektórych kierunkach studiów. Warto podkreślić, iż istnieje bardzo duży potencjał do rozwoju współpracy na poziomie Wydziału. Uwidoczniał się on w szczególności w bardzo ożywionych dyskusjach w trakcie spotkania z przedstawicielami pracodawców w trakcie wizytacji.

c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów dokonywane jest na szczeblu Uniwersytetu. W ramach Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia opracowano kompleksowy program pozyskiwania informacji zarówno ilościowych, jak i jakościowych dotyczących funkcjonowania absolwentów UW na rynku pracy. Wykorzystuje się w tym celu liczne źródła danych oraz metody badań pozwalające na uzyskanie niezwykle cennej wiedzy, mającej bardzo duży potencjał oddziaływania projakościowego na proces kształcenia. Obecnie system jest w ostatniej fazie badań pilotażowych.

d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia

W ramach Wydziału problematyką monitorowania i ewaluacji programów kształcenia zajmują się Komisje Dydaktyczne powołane dla poszczególnych kierunków studiów oraz Komisja Doktorancka w odniesieniu do studiów doktoranckich. W swej pracy komisje wykorzystują wspomniane już wyniki badań prowadzonych wśród studentów dotyczących ewaluacji toku studiów. Działalność poszczególnych komisji ma długą tradycję na Wydziale. Dotychczas pełniły one rolę koordynatora programu studiów oraz inicjatora wszelkich zmian w jego obrębie. W ramach wdrażania systemowych rozwiązań w zakresie zapewniania jakości na Wydziale dokonano ewaluacji dotychczasowej działalności komisji, formułując jednocześnie rekomendacje dotyczące przyszłego kierunku ich prac. Wyniki analizy, rekomendacje a także – co warto podkreślić – zaobserwowane dobre praktyki zawarto w *Sprawozdaniu z oceny własnej – działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w dziedzinie programów nauczania i ich efektów z 2009 r.* Działanie to należy uznać za bardzo dobrą podstawę do prowadzenia systematycznych analiz w tym zakresie.

e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia wdrażany na Wydziale nie zawiera dotychczas rozwiązań w zakresie ewaluacji zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych w szczególności w zakresie weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. W trakcie wizytacji uzyskano natomiast informację, iż procedura ta zostanie w najbliższym czasie opracowana jako element tworzonej właśnie procedury oceny stopnia realizacji efektów kształcenia. Mając na uwadze stopień zaawansowania tych prac, prawdopodobne jest ukończenie ich w niedługim terminie.

f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej

Dotychczasowe praktyki w zakresie oceny jakości kadry naukowej i dydaktycznej zdecydowanie stanowią mocną stronę wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale. Ocena okresowa nauczycieli akademickich prowadzona jest na podstawie Zarządzenia nr 2 Rektora UW z dnia 7 stycznia 2010 r. w *sprawie określenia szczegółowych zasad prac komisji oceniających i trybu dokonywania przez nie ocen okresowych nauczycieli akademickich*. Określa ono sposób postępowania komisji oceniających oraz tryb dokonywania oceny. Określa również jednolity arkusz oceny, który precyzuje obszary podlegające ocenie. Warto jednocześnie zauważyć, iż żaden z dokumentów wewnętrznych zarówno Wydziału, jak i Uczelni nie uściśla kryteriów oceny (np. punktowych, wagowych). Wydaje się zasadne rozważanie możliwości wprowadzenia możliwie przejrzystych i zrozumiałych kryteriów oceny osiągnięć pracowników. Doprecyzowanie kryteriów oceny, dokonywane z odpowiednim wyprzedzeniem, może pozwolić na stymulowanie obszarów działalności pracowników, krytycznych z punktu widzenia Wydziału lub Uniwersytetu.

Na Wydziale przeprowadzane było dotychczas badanie satysfakcji studentów z zajęć dydaktycznych metodą badania ankietowego. Na Wydziale procedura ankietyzacji zajęć dydaktycznych odbywa się regularnie. Jednocześnie należy zauważyć, iż jak dotąd obejmowała ona jedynie studia I i II stopnia. Włączenie uczestników studiów doktoranckich do tej procedury nastąpiło dopiero w 2013 r. Dotychczas nie stosowano również innych procedur i narzędzi służących do badania oceny jakości nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia przez uczestników studiów III stopnia.

Zgodnie z postanowieniami poszczególnych dokumentów regulujących tę procedurę, ankietyzacja obejmuje zajęcia dydaktyczne prowadzone przez nauczycieli we wszystkich grupach i formach zajęć. Studenci pod koniec każdego semestru wypełniają kwestionariusz dotyczący jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych. Kształt kwestionariusza ankietowego jest zindywidualizowany dla każdego instytutu. Studenci pozytywnie oceniają taki stan rzeczy. W ich opinii kwestionariusze zbudowane są w sposób poprawny, zawierają odpowiednio skonstruowane pytania, które sprzyjają ich wypełnianiu. Warto zaznaczyć, iż studenci czynnie uczestniczyli w tworzeniu wzorów kwestionariuszy ankietowych. Wyniki ankietyzacji podlegają zbiorczemu opracowaniu, które później jest przekazywane władzom Wydziału.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, że mają świadomość wpływu studenckiej oceny jakości procesu dydaktycznego na podnoszenie jakości kadry prowadzącej. Należy również zauważyć, że z informacji uzyskanych od studentów w trakcie spotkania z zespołem wizytującym wynika, iż od przyszłego roku akademickiego zbiorcze wyniki ankiet oceniających dydaktyków będą ogólnodostępne dla wszystkich zainteresowanych studentów.

W Uniwersytecie prowadzi się również badanie jakości pracy kadry wspomagającej proces kształcenia. Ewaluacja dokonywana jest za pomocą przeprowadzanej przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia ankiety obejmującej m.in. ten aspekt funkcjonowania poszczególnych jednostek Wydziału. Jednocześnie w trakcie spotkania studenci wskazali na brak świadomości istnienia systemu monitorowania jakości kadry wspierającej proces kształcenia (pion administracyjny jednostki). Warto również podkreślić, że w trakcie wizytacji uzyskano informację, iż prace Wydziału nad własną procedurą oceny jakości kadry wspomagającej znajdują się na końcowym etapie. Zostaną one zakończone do końca roku akademickiego 2012/2013.

W ramach poszczególnych jednostek Wydziału prowadzi się również regularne hospitacje zajęć dydaktycznych. Procedurę ich przeprowadzania oraz wzór protokołu hospitacyjnego określono w sposób jednolity dla całego Wydziału.

Realizacja każdej w wymienionych procedur w zakresie oceny jakości kadry kończy się opracowaniem raportu analitycznego, zawierającego zbiorcze wyniki, jak również rekomendacje. Warto podkreślić, iż podsumowanie takie dokonywane jest również w odniesieniu do ocen okresowych pracowników, choć analizowane sprawozdania nie zawierały elementu rekomendacji i zaleceń.

Jednocześnie warto podkreślić, iż w ramach Wydziału w 2011 r. dokonano kompleksowej ewaluacji funkcjonowania procedur zapewniania jakości kadry. Analiza, wnioski, zalecenia oraz dobre praktyki zostały zawarte w raporcie pt. *Sprawozdanie z oceny własnej – działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia związane z zasadami zapewnienia i doskonalenia jakości kadry dydaktycznej.*

g) ocenę poziomu naukowego jednostki

W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia nie opracowano dotychczas kompleksowej procedury oceny poziomu naukowego jednostki. Jednocześnie od 2008 r. funkcjonuje procedura oceny poziomu naukowego poszczególnych jednostek Wydziału, podporządkowana ustalonemu przez Wydział sposobowi podziału dotacji budżetowej. Procedura ta przewiduje składanie corocznych sprawozdań poszczególnych jednostek z działalności naukowej.

h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów

Wewnętrzny system zapewniania jakości przewiduje ocenę zasobów materialnych z punktu widzenia przystosowania do potrzeb procesu kształcenia odbywa się poprzez badanie ankietowe prowadzone przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia. Badania dotyczą wielu aspektów infrastruktury Wydziału, m.in. wyposażenia sal dydaktycznych, dostępu do Internetu, dostosowania wielkości sal dydaktycznych do potrzeb procesu kształcenia. Badanie prowadzone przez PEJK obejmuje również ocenę środków wsparcia studentów w zakresie realizacji procesu kształcenia. W ramach Wydziału finalizowane są natomiast prace nad opracowaniem mechanizmów monitorowania pracy sekretariatów dydaktycznych i dziekanatów oraz przydatności funkcji opiekuna roku i pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych. Wyniki badań są opracowywane i w postaci raportów analitycznych przekazywane Wydziałowi.

i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia

Procedury tworzące wewnętrzny system zapewniania jakości zarówno na poziomie Uczelni jak i Wydziału określają precyzyjnie przepływ informacji wykorzystywanej w celach projakościowych. Dokładnie określone są również narzędzia oraz metody gromadzenia informacji. Pozytywnie należy również ocenić wykorzystanie

dostępnych komunikacji zwrotnej na temat działań projakościowych, skierowanych do interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów

Procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia przewidują również ewaluację dostępu do informacji przez studentów. Dokonywana jest ona poprzez badanie ankietowe wykonywane przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia. Wyniki badań w postaci raportu zbiorczego są przekazywane Wydziałowi oraz poszczególnym jego jednostkom. Należy zwrócić uwagę, iż badanie jest kompleksowe, obejmujące również wykorzystanie oraz funkcjonalność systemu USOS wdrożonego w Uniwersytecie.

Podsumowując należy stwierdzić, iż wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia funkcjonujący na Wydziale Historycznym można uznać za kompleksowy. Procedury funkcjonujące w jego ramach pozwalają na ewaluację oraz doskonalenie niemal wszystkich czynników mających istotny wpływ na jakość kształcenia. Umożliwiają również przeciwdziałanie oraz eliminację zjawisk patologicznych.

3) Jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia

Zasady i procedury kontroli jakości procesu dydaktycznego przyjęte przez Radę Wydziału Historycznego Uchwałą nr 24 z dnia 23.IV.2008 r., z późn. zm. wskazują na bezpośrednią odpowiedzialność Dziekana Wydziału za realizację wniosków i zaleceń wynikających z procedur wewnętrznego systemu zapewniania jakości. Na Wydziale przyjęto również zasadę okresowych przeglądów stosowanych procedur i podejmowanych działań projakościowych. Przeglądy dokonywane są co roku w odniesieniu do innych obszarów funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości. Zapewnia to z jednej strony systematyczny nadzór nad realizacją zaleceń i rekomendacji wynikających z procedur oceny jakości, z drugiej zaś stanowi kompromis pomiędzy rzetelnością a obciążeniem ciał odpowiedzialnych za system. Warto jednocześnie zwrócić uwagę, iż w przypadku ukończenia prac nad pełnym wdrożeniem wewnętrznego systemu, wskazane będzie określenie harmonogramu lub maksymalnego okresu pomiędzy przeglądami dotyczącymi poszczególnych procedur. Pozwoli to na uniknięcie zagrożenia zbyt rzadkiego badania skuteczności stosowanych procedur.

Podsumowując należy stwierdzić, iż przyjęte na Wydziale rozwiązania w zakresie badania skuteczności stosowanych procedur wewnętrznego systemu zapewniania jakości pozwalają na rzeczywiste osiągnięcie zakładanych celów.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia ma jasno ukształtowaną, przejrzystą strukturę organizacyjną oraz decyzyjną, uwzględniającą wszystkie grupy interesariuszy wewnętrznych. Wskazane jest natomiast podjęcie działań mających na celu ustrukturyzowane włączenie przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w działania w ramach systemu.**

- 2) **Wdrażane na Wydziale procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości pozwalają na ocenę niemal wszystkich kluczowych aspektów procesu kształcenia. Brakujące elementy są w finalnej fazie opracowania, co wynika z przyjętego w Uczelni harmonogramu wdrażania systemu.**
- 3) **Działania Wydziału oraz Uczelni podejmowane w ramach procedur wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia cechują się bardzo wysokim stopniem rzetelności oraz staranności. Pozwala to na uzyskanie miarodajnych wyników, które przekładane są na rekomendacje oraz zalecenia pozwalające na doskonalenie jakości kształcenia. Stosowana na Wydziale praktyka okresowych przeglądów poszczególnych procedur i obszarów funkcjonowania systemu, pozwala na badanie efektywności oraz skuteczności podejmowanych w jego wyniku działań.**

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

- 1) **Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora**

Koncepcja kształcenia na studiach doktoranckich jest zgodna z Misją Uniwersytetu Warszawskiego, przygotowując doktorantów do prowadzenia samodzielnych badań naukowych. *Uchwała nr 52 A Rady Wydziału Historycznego UW z dnia 26.09.2012 roku* określa także w 13 punktach efekty kształcenia. Studia doktoranckie są studiami indywidualnymi, odbywającymi się według ramowych programów realizowanych pod kierunkiem mistrza, tj. wskazanego przez doktoranta opiekuna naukowego. Zasadnicze elementy koncepcji kształcenia na poziomie studiów doktoranckich to: zasada jedności nauki i nauczania; wspieranie młodych badaczy w poszukiwaniu indywidualnej drogi rozwoju naukowego i w pogłębianiu zrozumienia świata tak przeszłego, jak i współczesnego; kształtowanie elit intelektualnych. Realizacja tej koncepcji opiera się na relacji mistrz – uczeń, a celem studiów jest przygotowanie doktorantów do: a) prowadzenia samodzielnych badań naukowych na najwyższym poziomie; b) wdrażania wyników tych badań do obiegu światowego; c) współpracy z zespołami badawczymi w Polsce i zagranicą; d) zdobywanie kompetencji do pracy dydaktycznej w szkołach średnich i wyższych. Finalnym efektem studiów doktoranckich powinno być przygotowanie przez ich słuchaczy dysertacji doktorskiej i pomyślne przeprowadzenie przewodu doktorskiego.

Ramowy program obliguje doktorantów do uczestnictwa w seminariach prowadzonych przez opiekuna naukowego/promotora (doktorskich oraz magisterskich), zajęciach kształcących umiejętności dydaktyczne (w tym praktykach zawodowych), fakultatywnych zajęciach poszerzających indywidualne zainteresowania naukowe młodych badaczy oraz w jednych zajęciach obowiązkowych *Interpretacje i ich legitymizacja*. Aby ułatwić doktorantom godzenie zajęć dydaktycznych z wyjazdami naukowymi (kwerendy, wymiany międzynarodowe/międzyuczelniane, wykopaliska, badania terenowe) odbywają się one cotygodniowo w blokach (4 razy po 7 godzin). O wyborze zajęć fakultatywnych doktorant decyduje wspólnie z opiekunem naukowym/promotorem).

Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora, czego dowodem jest wysoki odsetek obron. Wydział Historyczny nie ma jednakże poprawnie sformułowanych efektów kształcenia, a program nie pozwala uzyskać wszystkich efektów, które winny być zakładane dla III

stopnia studiów. Wykłady uwzględnione w programie studiów doktoranckich nie dostarczają wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć nauki w dziedzinie i obszarze prowadzonych badań oraz wiedzy z zakresu metodyki i metodologii prowadzenia badań naukowych. Do pracy o charakterze badawczym przygotowują opiekunowie naukowci/promotorzy, podczas seminariów doktoranckich. Doktoranci podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym stwierdzili, iż są wystarczająco przygotowani do pracy badawczej, podkreślając, iż żadne zajęcia nie zastąpią praktyki. Podnosili również, że posiadają odpowiednie przygotowanie metodologiczne ze względu na fakt, iż duży nacisk kładziono na ten zakres na studiach I i II stopnia. Dodatkowo podczas rozmowy kwalifikacyjnej na studia doktoranckie weryfikowana jest ich wiedza z tego zakresu i na studia przyjmowane są tylko osoby z odpowiednim przygotowaniem. Program studiów doktoranckich nie przewiduje zajęć z języków obcych. Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym doktoranci zauważyli potrzebę wprowadzenia lektoratów dla osób zainteresowanych, zwłaszcza praktycznych, uczących pisania abstraktów i publikacji w języku obcym. Istnieje możliwość podjęcia kształcenia języków w ramach Uniwersytetu na preferencyjnych warunkach, jednak zdaniem uczestników studiów III stopnia jest to mimo wszystko zbyt duża bariera finansowa.

Nowy program studiów doktoranckich (wprowadzony od roku akademickiego 2012/13) przewiduje na drugim roku 15 godzin zajęć z *Metodyki zajęć dydaktycznych* właściwej dla danej dyscypliny. Po konsultacji z doktorantami zdecydowano, że od przyszłego roku przedmiot ten ma być przeniesiony na pierwszy rok, co jest słusznym zabiegiem. 15 godzin wydaje się jednakże zbyt małym wymiarem czasowym dla pełnego przygotowania doktorantów do pracy w charakterze nauczyciela akademickiego. Dodatkowo wielu doktorantów nie miało okazji prowadzić samodzielnie zajęć dydaktycznych. Dopiero nowy regulamin studiów doktoranckich przewidział obowiązek prowadzenia 10 godzin zajęć rocznie ze studentami.

Doktoranci do końca drugiego roku studiów zobligowani są do odbycia 45 godzin zajęć fakultatywnych (przedmioty do wyboru z oferty ogólnouniwersyteckiej lub wydziałowe konwersatoria dla doktorantów). W bieżącym roku realizowane są przez pracowników Instytutu Historii i Instytutu Etnologii i Antropologii. Służyć ma to indywidualizacji studiów doktoranckich. Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym doktoranci wyrazili pozytywną opinię na temat formy studiów III stopnia i oparcia ich o indywidualny tryb. Jeżeli chodzi o wybór zajęć fakultatywnych to stwierdzili, iż dobrze by było rozszerzyć wydziałową ofertę, tak by każdy, w danym roku akademickim, mógł znaleźć przedmiot ze swojej dyscypliny.

Ocena zapewnienia przez jednostkę możliwości pracy naukowej doktorantów w zespołach badawczych, w tym międzynarodowych, udziału w badaniach naukowych związanych z tematyką studiów doktoranckich w innych jednostkach, w tym zagranicznych, jest zdecydowanie pozytywna. Studenci mogą liczyć na wsparcie środkami z Badań Statutowych, w ramach programu Erasmus, są także angażowani w grantach badawczych NCN i NPRH (jako wykonawcy bądź kierownicy). Wydziałowa Komisja Doktorancka organizuje konferencje dla doktorantów, trwają prace nad powołaniem specjalnego czasopisma naukowego. Studenci licznie uczestniczą w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, publikują teksty w punktowanych czasopismach. Mają na swoim koncie także monografie autorskie, współfinansowane przez Wydział. Nie stwierdza się żadnych znaczących barier systemowych w rozwoju ich kariery (kontrola należałoby jedynie poddać relacje studentów z jednostkami uniwersyteckimi, takimi jak Biuro Współpracy z Zagranicą oraz Biuro Obsługi Badań, oceniane przez nich jako nieefektywne). Podczas rozmowy

z Zespołem Oceniającym uczestnicy studiów trzeciego stopnia pozytywnie wypowiedzieli się o możliwościach uczestnictwa w badaniach naukowych, zwłaszcza prowadzonych w ramach poszczególnych jednostek .

Ocena zgodności kwalifikacji naukowych kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich oraz sprawującej opiekę naukową nad doktorantami z celami i efektami kształcenia na tych studiach jest jednoznacznie pozytywna. Kadra naukowa posiada konieczne kompetencje do realizacji założonych efektów kształcenia.

Inne elementy organizacji studiów III stopnia także nie budzą zastrzeżeń. Regulamin Studiów Doktoranckich, przyjęty w dniu 18.04.2013, poprawnie określa kwestię odpłatności, dotyczącą obcokrajowców. W myśl tego dokumentu stypendia przyznaje się od II roku na okres 12 miesięcy. Decyzja o przyznaniu stypendium jest zatwierdzana przez Rektora UW oraz Komisję Doktorancką Wydziału Historycznego UW. Elastycznie została potraktowana kwestia urlopowa, w której uwzględniono zarówno urlop macierzyński, jak i ojcowski. Poprawnie określono także formy pomocy materialnej dla studentów studiów III stopnia, uwzględniającą Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Pewne wątpliwości budzi jedynie kwestia praktyk zawodowych (dydaktycznych), których realizację określono na 10h w każdym roku studiów. W tym zakresie pojawiają się trudności w realizacji tego obowiązku, związane z wyjazdami studentów. Sugeruje się, by kwestię praktyk zawodowych zdefiniować tak, by studenci mieli szansę na zdobycie doświadczeń dydaktycznych, nie kolidujących z tokiem studiów.

W Jednostce podejmowanych jest wiele działań o charakterze integrującym środowisko doktorantów w pracy naukowej, co skutkuje dużą ilością publikacji – samodzielnych lub wraz z pracownikami Wydziału. Doktoranci mają możliwość i są motywowani do publikowania wyników swoich badań w czasopismach wydziałowych i innych punktowanych czasopismach naukowych. Działania Wydziału w zakresie ułatwienia przygotowania publikacji naukowej zostały ocenione przez uczestników studiów III stopnia pozytywnie. Uzyskują oni niezbędną pomoc merytoryczną, nie tylko ze strony promotora, ale i innych pracowników naukowych. Podkreślili jednakże, że przede wszystkim inicjatywa należy do doktorantów i liczy się indywidualne zaangażowanie i praca.

2) Jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy

Studia podyplomowe prowadzone są przez wszystkie jednostki Wydziału, z wyjątkiem Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej. Oferta realizowanych studiów podyplomowych obejmuje: Podyplomowe Studia Archeologii Podwodnej; Podyplomowe Studia Informatyki i Nauki o Komunikacji; Podyplomowe Studia Zarządzania Informacją i Technologii Informacyjnych; Podyplomowe Studia Archiwistyki i Zarządzania Informacją; Podyplomowe Studia Historii; Podyplomowe Studia Historii i Kultury Żydów w Polsce; Podyplomowe Studia Bibliotekoznawstwa; Podyplomowe Studia Polityki Wydawniczej; Podyplomowe Studia Literatura i Książka dla Dzieci i Młodzieży wobec Wyzwań Nowoczesności; Podyplomowe Studia Etnomuzykologiczne; Podyplomowe Studia Varsavianistyczne. Oferta ma zatem dwojaki charakter: z jednej strony są to studia nastawione na doskonalenie kompetencji zawodowych bądź umożliwiające awans zawodowy (np. Studia Muzealne), z drugiej natomiast studia rozwijające prywatne pasje (Studia Varsavianistyczne). W opinii Zespołu Oceniającego, takie rozłożenie akcentów ma

bardzo pozytywny skutek, oferta trafia bowiem do różnych grup potencjalnych odbiorców. W przypadku Podyplomowych Studiów Nauczania Historii z fakultatywną ścieżką specjalizacji nauczycielskiej, nadającej absolwentom uprawnienia do nauczania historii, jako pierwszego przedmiotu we wszystkich typach szkół, program został dostosowany do wymagań zgodnych z Rozporządzeniem MNiSW z dn. 17.01.2012 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (por. program studiów oraz Protokół RW UW z dn. 27.06.2012 r. Podobnie rzecz przedstawia się w przypadku Podyplomowych Studiów Zarządzania Informacją i Technologii Informacyjnych. Podyplomowe Studia Archiwistyka i Zarządzanie Dokumentacją kończą się egzaminem pisemnym, a program w pełni jest kompatybilny z zaleceniami i wymaganiami resortowymi archiwistów polskich (por. dokumentacja w Stowarzyszeniu Archiwistów Polskich). Potwierdzeniem, ale i gwarantem tego jest nawiązana ścisła współpraca z instytucjami takimi jak AGAD, NDAP, NAC, czy A UW współodpowiedzialnymi za realizację programu studiów i jakość kształcenia w dążeniach do przygotowania zawodowego archiwisty oraz koordynatora czynności kancelaryjnych na miarę wyzwań XXI wieku. Pozostałe studia o charakterze doskonalącym, prowadzone przez jednostki wydziałowe, w pełni zapewniają możliwość poszerzenia wiedzy i doskonalenia warsztatu zawodowego. Potwierdzili to w przeprowadzonych rozmowach licznie zgromadzeni na spotkaniu z członkami Zespołu Wizytującego słuchacze, ale i absolwenci studiów podyplomowych. Ci ostatni mieli już możliwość pozytywnego zweryfikowania nabytej wiedzy i umiejętności na rynku pracy, czego przyczyną jest m.in. duża ilość godzin warsztatowych w trakcie Studiów.

Wszystkie wyżej wymienione studia zyskały akceptację Komisji Senackiej po przedłożeniu jej programów kształcenia dostosowanych do nowych przepisów prawa. Senat UW wydał także zgodę na uruchomienie 5 kolejnych studiów podyplomowych: Podyplomowych Studiów Nauczania Historii, Podyplomowych Studiów Wojna w Perspektywie Historycznej, Podyplomowych Studiów Archeologia Wojny – Wojna w Europie Barbarzyńskiej i Śródziemnomorza od Prehistorii do Średniowiecza, Podyplomowych Studiów Zarządzania Informacją w Ochronie Zdrowia i Podyplomowych Studiów Krytyki Muzycznej. Niestety, żadne nie zostało uruchomione z powodu braku zainteresowania słuchaczy. Na pewno należy jednak podejmować próby pozyskiwania nowych studentów, co Wydział Historyczny UW czyni: w roku akademickim 2010/11 prowadził 10 studiów podyplomowych, a w roku 2012/13 już 12 studiów tego typu.

Ocena jednostki w zakresie zapewniania efektów kształcenia na studiach podyplomowych, zgodnych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy, jest pozytywna. Efekty kształcenia pozostają w zgodzie z Misją Uniwersytetu Warszawskiego. Opinia słuchaczy i absolwentów tych studiów jest w tym zakresie wyłącznie pozytywna. Oferta Podyplomowych Studiów Muzealnych, Archiwistyki, Archeologii Podwodnej, Historii, Bibliotekoznawstwa, Polityki Wydawniczej zapewnia uzyskanie nabycie uprawnień koniecznych w określonych segmentach rynku. Podobnie Podyplomowe Studia Archeologii Podwodnej zapewniają studentom uzyskanie certyfikatu niezbędnego do wykonywania badań podwodnych.

Zajęcia na studiach podyplomowych prowadzi wysoko wykwalifikowana kadra, złożona zarówno z pracowników Wydziału, jak i fachowców spoza Uniwersytetu, głównie praktyków w dziedzinach odpowiadających profilowi poszczególnych

kursów. Kwalifikacje kadry i zgodność prowadzonych zajęć z kompetencjami zostały wysoko ocenione przez słuchaczy studiów podyplomowych.

3) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia

W odniesieniu do studiów III stopnia Wydział nie opracował poprawnie wykazu efektów kształcenia. Zostały one zdefiniowane w trzynastu punktach jako nierozbudowany, mało szczegółowy opis zasobu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Samorząd Doktorantów nie brał udziału w określaniu efektów kształcenia.

Natomiast wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze aktywnie uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia na studiach podyplomowych. Interesariusze wewnętrzni wyrażają swoje opinie dotyczące programu studiów w ramach cyklicznych ankiet. Studenci i słuchacze wyraźnie podkreślali, że są ponadto często i chętnie pytani o te kwestie, a ich głos jest wysłuchiwany. Przykładem są Podyplomowe Studia Archeologii Podwodnej. Szkolenia z tego zakresu odbywały się najpierw w ramach programu Kapitał Ludzki, a duże zainteresowanie szkoleniami zaowocowało stworzeniem i uruchomieniem osobnych studiów. Warto w tym kontekście zauważyć, że studenci i słuchacze studiów podyplomowych wskazywali na potrzebę utworzenia nowych kierunków, zwłaszcza w nurcie studiów rozwijających prywatne zainteresowania. Najczęściej wymieniano tutaj Podyplomowe Studia Historii i Kultury Żydów w Polsce, które warto byłoby poddać specyfikacji tematycznej i wyodrębnić np. studia o charakterze stricte językowym, dotyczącym obyczajowości, dziejów itp. Zespół Oceniający jest ponadto zdania, że poszukiwania nowej oferty studiów podyplomowych warto rozwijać w kierunku studiów tworzonych we współpracy z innymi wydziałami UW (na razie jedynym przykładem takich studiów są Podyplomowe Studia Literatura i Książka dla dzieci i Młodzieży wobec Wyzwań Nowoczesności). Efekty kształcenia są również określane przez interesariuszy zewnętrznych. Szczególnym przykładem są Podyplomowe Studia Muzealne, które powstały w odpowiedzi na konkretne zapotrzebowanie Ministerstwa Kultury i Sztuki (pismo w tej sprawie pochodzi z 1994 roku). Każde z prowadzonych obecnie studiów jest realizowane w ścisłej współpracy z instytucjami zewnętrznymi; wśród nich znajduje się Biblioteka Narodowa, Polska Izba Książki, liczne placówki muzealne, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Cenną praktyką jest także pozyskiwanie opinii pracodawców odnośnie do efektów kształcenia realizowanych na konkretnych studiach podyplomowych.

4) Jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta i słuchacza, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia.

System ECTS na III stopniu studiów dopiero jest wdrażany i obowiązuje wyłącznie na I roku. Niepokój budzi fakt, że 60 godzinom zajęć obowiązkowych przypisano wartość 15 punktów ECTS (co stanowi $\frac{1}{4}$ wszystkich punktów ECTS wymaganych do uzyskania podczas całego cyklu studiów). Jest to znaczące zawyżenie ich wartości, gdyż mowa tutaj tylko o zajęciach o charakterze wykładu i konwersatorium, które nie wymagają dużego nakładu pracy studentów. W tym wypadku rekomenduje się obniżenie wymaganych do zdobycia punktów ECTS do 45 w całym cyklu studiów, co pozwoliłoby jednocześnie na obniżenie ich poziomu na każdym roku. W związku z tym, że system ECTS obowiązuje tylko na I roku studiów doktoranckich, sylabusy nie w pełni odpowiadają temu systemowi. Nie określono w ich ramach efektów kształcenia.

Należy zaznaczyć, że studia doktoranckie na Wydziale Historycznym UW mają długą tradycję, definiującą je jako okres badawczej pracy studenta, skupionego na pisaniu

rozprawy doktorskiej. Dostosowanie studiów III stopnia do nowych wymogów dopiero się rozpoczyna i ma, jak należy wnosić, charakter długofalowy. Starania o transformację tych studiów należy zatem ocenić pozytywnie, jakkolwiek znajdują się one dopiero w fazie wstępnej. Podjęte działania oraz informacje uzyskane od Kierownika Studium Doktoranckiego wskazują jednak na to, że transformacja zmierza w dobrym kierunku.

Natomiast Wydział w bardzo poprawny sposób stosuje system ECTS na studiach podyplomowych. Liczba punktów każdorazowo odpowiada nakładowi pracy słuchacza i jest adekwatna do osiągniętych efektów kształcenia. Efekty kształcenia i punkty ECTS są szczegółowo przedstawione w programach studiów.

5) Jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny – zwłaszcza dla studentów, doktorantów i słuchaczy – system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

Zakładane w ramach studiów doktoranckich efekty kształcenia są dostępne na stronie internetowej Wydziału. Doktoranci jednakże słabo orientują się w zakresie celów i efektów kształcenia, które nazywają wyłącznie intuicyjnie. Osiągane zakładane cele i efekty kształcenia można ocenić poprzez analizę przyjętych do druku publikacji, udział doktorantów w konferencjach oraz pomyślne zakończenie przewodów doktorskich. Nie ma jednakże rozwiązań systemowych, które pozwalałyby na ocenę wiarygodności i przejrzystości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Informacje o studiach podyplomowych – programy i plany – są dostępne na stronach instytutów studia te prowadzących. Te same informacje, dodatkowo wraz z sylabusami, wysyła się ponadto pocztą elektroniczną do wszystkich studentów. Rozwiązanie takie znalazło uznanie studentów i absolwentów studiów podyplomowych, wysoko ocenia je także Zespół Oceniający. W stosowanym na studiach podyplomowych systemie oceny dominują tradycyjne formy, które są przedstawiane słuchaczom na początkowych zajęciach. Poziom osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia weryfikowany jest podczas zaliczeń i egzaminów określonych programem studiów, na zajęciach praktycznych na studiach podyplomowych, ale nade wszystko w trakcie przygotowywania prac dyplomowych i doktorskich tudzież w czasie ich obrony.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Na studiach III stopnia Wydział nie wprowadził w pełni zasad wynikających z obowiązujących przepisów prawa (określenie efektów kształcenia). Jednocześnie stwierdzić należy, że studenci III poziomu kształcenia osiągają wysoką efektywność mierzoną liczbą obronionych prac na stopień naukowy doktora.**
- 2) Na studiach podyplomowych zakładane efekty kształcenia zostały zdefiniowane i są ściśle konsultowane z przedstawicielami organizacji zawodowych i pracodawców, dzięki czemu są dostosowane do ich wymogów. Niektóre ze studiów umożliwiają nabycie uprawnień do awansu zawodowego, inne poszerzają wiedzę słuchaczy.**
- 3) Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia na studiach podyplomowych, ich osiągnięcia oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na tych studiach, jest widoczny, zarówno w programach jak i końcowych efektach kształcenia. Natomiast na studiach III stopnia Samorząd Doktorantów nie brał udziału w określaniu efektów kształcenia.**

- 4) Stosowany przez wydział system ECTS budzi zastrzeżenia. W pełni realizowany jest tylko w odniesieniu do studiów podyplomowych. W odniesieniu do studiów doktoranckich system ECTS znajduje się w fazie początkowej. Dostępna dokumentacja, jak i rozmowy z Kierownikiem Studium Doktoranckiego oraz studentami tegoż wskazują, że istniejące luki zostaną zniwelowane.
- 5) Wiarygodność i przejrzystość stosowanego systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia na studiach podyplomowych ocenić należy wysoko. Natomiast na studiach III stopnia brak jest rozwiązań systemowych, które pozwalałyby na ocenę wiarygodności i przejrzystości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- 1) **Jednostka zapewnia kadre stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników.**

Kadra Wydziału Historycznego dobrana jest zgodnie z uprawianymi dyscyplinami nauki i prowadzonymi kierunkami studiów. Każdy z obecnych na Wydziale Instytutów ma swój profil odróżniający go od innych podobnych jednostek w kraju i zagranicą. Wypracowanie indywidualnego charakteru instytutów możliwe było dzięki dobremu wykorzystaniu profilu badań realizowanych przez poszczególnych profesorów, grupujących wokół siebie młodszych pracowników nauki. Bazą dla odpowiedniej jakości kadry jest wieloletni, niekiedy przebiegający w kilku generacjach, rozwój specjalności badawczych realizowanych w relacjach mistrz – uczeń. W przypadku Wydziału Historycznego UW nie oznacza to jednak bazowania wyłącznie na własnych absolwentach. Konkursy na stanowiska naukowo-dydaktyczne są otwarte i umożliwiają pozyskanie wybitnych młodych badaczy z kraju i ze świata. Liczba zatrudnionych pracowników naukowo-dydaktycznych jest na wszystkich stopniach studiów dostosowana do liczby studiujących. Zadania dydaktyczne przydzielane są zgodnie z naukową specjalnością poszczególnych pracowników. Ocenę jakości zajęć prowadzi się poprzez system hospitacji i analizę ankiet studenckich. W opinii pracowników naukowych internetowy system oceny nauczycieli jest jednak wadliwy, bowiem biorą w nim udział głównie studenci reprezentujący opinie skrajne.

Obsady zajęć dydaktycznych na studiach doktoranckich dokonuje Kierownik Studium Doktoranckiego na podstawie propozycji zgłoszonych przez Dyrekcje Instytutów wchodzących w skład Wydziału oraz kierowników innych jednostek organizacyjnych Wydziału. Zajęcia dydaktyczne z poszczególnych przedmiotów prowadzą nauczyciele akademicy posiadający w szczególności właściwe kwalifikacje naukowe i reprezentujący specjalności zgodnie z zakresem tematycznym danego przedmiotu. Większość nauczycieli akademickich na studiach doktoranckich posiada tytuł profesora lub doktora habilitowanego (126 na 138 osób). Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym uczestnicy studiów III stopnia bardzo pozytywnie ocenili kadre dydaktyczną i naukową, uznając, iż jest prawidłowo dobrana do prowadzonego kształcenia i badań naukowych realizowanych na Wydziale.

- 2) **Jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.**

Jakość infrastruktury dydaktycznej Wydziału Historycznego UW jest zróżnicowana. Najlepszą bazą lokalową, wyposażeniem sal dydaktycznych i zbiorami bibliotecznymi dysponują Instytut Archeologii i Instytut Historii. Instytut Archeologii dysponuje ponadto sprzętem i aparaturą umożliwiającymi prowadzenie dydaktyki w zakresie nowoczesnych archeologicznych badań wykopaliskowych i nieinwazyjnych, specjalistycznych analiz archeozoologicznych i antropologicznych. Liczba studiujących jest tam dostosowana do zakresu i jakości infrastruktury. Poprawną w rozumieniu zarówno kwalitatywnym jak i kwantytatywnym infrastrukturą dysponuje Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych. Gruntownej poprawy wymagają natomiast warunki lokalowe i infrastruktura dydaktyczna Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej i Instytutu Historii Sztuki. W obu przypadkach liczba sal wykładowych i ich wielkość budzi poważne zastrzeżenia. Prowadzenie zajęć dla większych grup studentów w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej wiąże się z koniecznością przerywania toku dydaktycznego z uwagi na konieczność wietrzenia pomieszczeń. Pomieszczenia biblieczne, szczególnie w Instytucie Historii Sztuki, są ciasne i nie zapewniają ani szybkiej obsługi czytelników, ani możliwości powiększania księgozbioru. W Instytucie Muzykologii cenny zespół instrumentów (gamelan) przechowywany jest w pomieszczeniu piwnicznym, narażonym na zalanie podczas ulewnych deszczy (co zresztą już miało miejsce). W Instytucie Historii Sztuki warunki sanitarne urągają normom higienicznym (jedno oczko WC na cały budynek!). Generalnie infrastruktura, którą posiada Wydział Historyczny zapewnia możliwość zaspokojenia potrzeb doktorantów w zakresie przygotowywania zajęć dydaktycznych, rozpraw doktorskich, podejmowania pracy naukowo-badawczej oraz przygotowania się do egzaminów doktorskich, choć jest to zróżnicowane w poszczególnych Instytutach i wynika z opisanych powyżej trudności lokalowych. Doktoranci mają dostęp do całej infrastruktury Wydziału, w tym sal komputerowych, a w przypadku uczestniczenia w projektach badawczych mogą użytkować czasowo indywidualne komputery i inne urządzenia elektroniczne. Doktoranci mają prawo korzystać ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej oraz bibliotek poszczególnych instytutów na zasadach identycznych, jak pracownicy naukowci. Doktoranci mają wpływ na profil zbiorów poprzez możliwość zgłaszania potrzeb w zakresie literatury naukowej, związanej z realizowanym programem kształcenia. Dodatkowo raz w roku Samorząd Doktorantów przedkłada opinię o funkcjonowaniu biblioteki jej kierownikowi i dyrektorowi każdego instytutu.

3) Polityka finansowa jednostki zapewnia stabilność jej rozwoju.

W warunkach nizu demograficznego i zmniejszającej się liczby studiujących zmniejsza się także przyznawana Wydziałowi dotacja ministerialna oraz środki z opłat za studia niestacjonarne. W świadomości władz Wydziału, pracowników i studiujących, pozostające do dyspozycji fundusze nie pozwalają na prowadzenie polityki finansowej zapewniającej stabilność rozwoju jednostki. Stan finansów nie pozwala na wspieranie działalności naukowej pracowników, doktorantów i studentów, na digitalizację zbiorów bibliecznych i wymianę zużywającego się sprzętu multimedialnego, komputerów i wyposażenia laboratoriów na poziomie adekwatnym do jakości prowadzonych badań i dydaktyki. Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast znaczna skuteczność w pozyskiwaniu grantów zewnętrznych, wynikająca głównie z wysokiej jakości kadry. Granty pozwalają zarówno na realizację projektów badawczych, jak też wymianę i wzbogacanie sprzętu i aparatury, wykorzystywanej następnie w procesie dydaktycznym. Można powiedzieć, że w chwili obecnej Wydział jest w stanie prowadzić politykę finansową zapewniającą bieżące osiągnięcie

zakładanych efektów kształcenia. Nie ma jednak pewności, co do realizacji celów strategicznych w bliskiej przyszłości.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału prezentuje wysoki poziom merytoryczny, jej liczba i reprezentowane specjalności naukowo-badawcze potwierdzone publikacjami, pozwalają prowadzić w jednostce działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną oraz osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Polityka kadrowa władz jednostki jest prawidłowa, pozwala na właściwy dobór pracowników naukowo-dydaktycznych i rozwój ich kwalifikacji.
- 2) Infrastruktura Wydziału jest zróżnicowana: obok budynków o wysokim standardzie, zapewniającym doskonale warunki do prowadzenia dydaktyki i badań naukowych, jednostka posiada pomieszczenia nie spełniające podstawowych kryteriów do nauczania i uprawiania nauki (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Instytut Historii Sztuki i częściowo Instytut Muzykologii).
- 3) Prowadzona przez Wydział polityka finansowa zapewnia stabilność rozwoju, choć poziom finansowania z budżetu państwa jest niewystarczający. Natomiast wysoka jest liczba pozyskiwanych grantów badawczych i aparaturowych.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Określona w strategii i misji Wydziału jedność nauki i nauczania jest zachowana. Zarówno Raport Samooceny, jak i obserwacje i rozmowy przeprowadzone w trakcie wizytacji pozwalają stwierdzić, że realizowane w jednostce badania naukowe i dydaktyka są skoordynowane. Wykłady i ćwiczenia kierunkowe prowadzą specjaliści czynni w odpowiednich dyscyplinach nauki. Zdaniem studentów i doktorantów wyniki nowych badań są na bieżąco wprowadzane do programów zajęć i dyskutowane. Zespoły badawcze konstruuje się z udziałem doktorantów i studentów. Wydział sprzyja występowaniu doktorantów z wnioskami o granty badawcze i stypendia naukowe. W przypadku uzyskania przez doktoranta środków na przeprowadzenie własnych projektów wspiera go udostępniając bazę i infrastrukturę do ich realizacji. Doktoranci Wydziału Historycznego prowadzą swoje badania także poza jednostką macierzystą.

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Studia doktoranckie prowadzone są w zakresie: archeologii, etnologii i antropologii kulturowej, historii, historii sztuki, informacji naukowej i studiów bibliologicznych oraz muzykologii. Uczestnicy studiów III stopnia aktywnie angażują się w prace badawcze prowadzone w poszczególnych Instytutach, uzyskują samodzielne granty, realizują granty promotorskie oraz współuczestniczą w projektach, m.in. NCN i NPRH, których kierownikami są pracownicy naukowcy Wydziału Historycznego. Włączani są również w zespoły badawcze, również międzynarodowe.

Doktoranci wyrazili pozytywną opinię o swoich możliwościach realizacji pracy badawczej. Wydział umożliwia im prowadzenie samodzielnych badań naukowych poprzez m. in. udostępnianie pomieszczeń, zasobów bibliotecznych oraz wsparcie merytoryczne opiekunów naukowych i pozostałych pracowników naukowych. Doktoranci zapewnili podczas spotkania z Zespołem Oceniającym, iż spotykają się ze zrozumieniem i kadra naukowo-dydaktyczna poświęca dużo czasu na potrzebne im konsultacje.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Badania naukowe prowadzone na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego są na wysokim poziomie. Projekty badawcze, w których uczestniczą studenci i doktoranci w bezpośredni sposób przyczyniają się do wzbogacenia osiągniętych przez uczestników III stopnia efektów kształcenia, a zaangażowanie jednostki we wsparcie w tym zakresie zasługuje na pozytywną ocenę.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych

W ramach Wydziału realizuje się wiele programów wymiany międzynarodowej: LLP Erasmus, CEEPUS, stypendia Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, stypendia Rządu RP i UNESCO. Każda z jednostek ma szereg podpisanych umów o współpracy międzynarodowej z jednostkami naukowymi z Europy i innych kontynentów. W latach 2008-2012 z programu LLP Erasmus skorzystało ponad 250 studentów Wydziału Historycznego UW (wizytujących było prawie 100) oraz ponad 50 pracowników (wizytujących było ponad 60). W sumie w latach 2008-2012 z różnych form wymiany międzynarodowej skorzystało niemal 400 studentów I i II stopnia, kilkunastu studentów III stopnia oraz prawie 150 pracowników. W tym samym okresie wizytowało Wydział – w ramach różnych programów – prawie 170 studentów I i II stopnia, 50 studentów III stopnia oraz prawie 270 pracowników. W ramach studiów doktoranckich realizuje się formę opieki co-tutelle, włączając zagranicznych partnerów do pracy dydaktycznej. Opinie studentów, doktorantów, jak i pracowników naukowych potwierdzają fakt aktywnego wspierania przez Wydział uczestnictwa w wymianie międzynarodowej.

Bardzo znaczącą rolę we wspieraniu wymiany międzynarodowej pełnią koordynatorzy mobilności, zarówno na poziomie poszczególnych Instytutów, jak i na poziomie Wydziału. Do obowiązków koordynatora mobilności należy: kontakt z Biurem Współpracy z Zagranicą UW, kontakt z uczelniami zagranicznymi, promocja programu LLP Erasmus, realizacja programu LLP Erasmus, organizowanie pobytu wykładowców zagranicznych, organizowanie udziału w tzw. Szkołach Letnich, obsługa programu Fundacji Fulbraighta. Rozwiązanie to wydatnie sprzyja uporządkowaniu i promowaniu wymiany międzynarodowej.

Uczelnia zapewnia studentom wyjeżdżającym na wymianę środki finansowe pozwalające na pokrycie podstawowych kosztów utrzymania. Wszelkie informacje związane z ogólnymi zasadami uczestnictwa studentów w wymianach międzynarodowych, niezbędne formularze oraz dane kontaktowe do wydziałowych koordynatorów ds. programu Erasmus dostępne są na stronie internetowej. Należy stwierdzić, że osoby realizujące część toku studiów w ramach programu Erasmus nie mają problemu z uznaniem przez jednostkę macierzystą uzyskanych zaliczeń i osiągniętych punktów ECTS z wybranych przedmiotów. W opinii studentów, większość uczelni przyjmujących respektuje zasady zaliczania przez studentów egzaminów w zadeklarowanym języku obcym. Także doktoranci informowani są o ofercie programów międzynarodowych, możliwościach wyjazdów poprzez spotkania informacyjne, listy mailingowe oraz przez pracowników naukowych.

Studenci Wydziału Historycznego mogą również uczestniczyć w programie studenckich wymian krajowych pomiędzy uniwersytetami polskimi MOST. W trakcie spotkania z zespołem tylko nieliczni studenci wiedzieli o możliwości udziału w programie MOST. Studenci posiadający wiedzę na temat programu nie wyrażali chęci uczestniczenia w wyżej wymienionym sposobie wymiany.

2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia

Wydział Historyczny UW podejmuje skuteczne działania nakierowane na internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia. Przykładami dobrych praktyk w tym zakresie są: międzynarodowy program studiów mediewistycznych HISTARMED, realizowany przez Instytut Historyczny wraz z trzema uniwersytetami partnerskimi; e-learningowy program nauki języka Majów, realizowany przez Instytut Archeologii wraz z partnerami zagranicznymi; realizowana przez Instytut Archeologii umowa o podwójnym dyplomie wraz z partnerem z Catanii. Inne przejawy dobrych praktyk to organizacja Szkół Letnich, realizowana przez Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej wraz z partnerami z Węgier, Czech oraz Słowacji (środki pozyskiwane w ramach Funduszu Wyszehradzkiego). W ramach Szkół Letnich jako wykładowcy zapraszani są także przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, np. pracodawcy współpracujący z jednostkami Wydziału. Cennymi inicjatywami w tym obszarze są ponadto Tydzień Międzynarodowy, realizowany przez Instytut Historyczny oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych oraz międzynarodowe konwersatoria, realizowane przez Instytutu Muzykologiczny.

Kolejnym ważnym elementem współpracy międzynarodowej w zakresie procesu kształcenia są wykłady i seminaria gości zagranicznych. Wydział skutecznie poszerza dzięki temu swoją ofertę dydaktyczną, co wpływa zarówno na słuchaczy tych zajęć, jak i na pracowników dydaktycznych. Zajęcia prowadzone przez gości zagranicznych mają charakter incydentalny, ale także ciągły; przykładem tej ostatniej formy jest miesięczny cykl wykładów Visiting Professor Michaela Herzfelda w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej.

Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji wynika, że studenci odbywają zajęcia w językach obcych. Ponadto na Wydziale od semestru letniego roku akademickiego 2011/12 uruchomiony został kierunek *Archaeology*, który jest prowadzony w języku angielskim. W opinii studentów obszerny katalog przedmiotów prowadzonych w języku obcym pozytywnie wpływa na internacjonalizację procesu kształcenia w wizytowanej jednostce.

3) jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi

Wydział współpracuje w wieloma ośrodkami zagranicznymi na wszystkich reprezentowanych w nim polach badawczych. Instytut Archeologii prowadzi prace wykopaliskowe we Włoszech, Syrii (obecnie zawieszono z uwagi na sytuację polityczną, ale opracowywane są dotychczasowe wyniki poszukiwań) i Ameryce Południowej, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej na stałe współpracuje z partnerami z Europy Środkowej. Międzynarodowe kontakty i wspólne badania prowadzą też historycy, sztukiści, muzykolodzy i historycy. Wielu pracowników rozwija indywidualne kontakty z partnerami zagranicznymi. Doktoranci wyjeżdżają na międzynarodowe konferencje naukowe, publikują w zagranicznych czasopiśmie. Mają możliwość prowadzić część swoich badań wspólnie z partnerami zagranicznymi (np. ENBaCH), co pomaga utrzymywać wysoki poziom naukowy oraz ułatwia kontakt

z najnowocześniejszymi metodami badawczymi. Partnerzy zagraniczni włączają się w opiekę nad doktorantami.

4) **jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia**

Wydział Historyczny UW bardzo dobrze współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia. Podczas spotkania z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych reprezentowanych było kilkadziesiąt różnych podmiotów: Telewizja Polska, Polskie Radio, Kancelaria Prezydenta, Centralne Biuro Śledcze, Biblioteka Narodowa, Polskie Centrum Informacji Muzycznej, Państwowe Muzeum Archeologii, Narodowa Galeria Sztuki „Zachęta”, Carrefour Polska i inne. Pracodawcy zgodnie podkreślali bardzo dobre kontakty z Wydziałem i jego jednostkami. Obopólna współpraca polega na tworzeniu programów praktyk i staży dla studentów i doktorantów, zamawianiu specjalistycznych badań i ekspertyz, zleceniu pisanie prac. Skala i zakres współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo pozytywna. Zespół Oceniający rekomenduje w tym przypadku tworzenie na poziomie poszczególnych jednostek Wydziału informacji dla studentów, zawierających informacje dotyczące oczekiwań interesariuszy zewnętrznych. Idea ta spotkała się z aprobatą uczestników spotkania. Zakres współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jaką prowadzi Wydział, jest wynikiem przyjętej wcześniej strategii i misji (por. Misja i Strategia WNH UW oraz Uchwała RW z dn. 26. 09. 2012 r. i uzup. 24. 10. 2012 r). To one wyznaczają główne płaszczyzny do działania w zakresie realizowanej dydaktyki, podejmowanych wyzwań naukowych oraz obecności jednostek Wydziału w społeczeństwie mikro- i makroregionu. W każdym zakresie swoimi poczynaniami i realizacją poszczególnych zadań, jednostki Wydziału wpisują się specyfiką oferty dydaktycznej w potrzeby i oczekiwania regionu. Zostaje tu zachowana zasada jedności nauki z nauczaniem oraz syntezy wartości uniwersalnych z lokalnymi, co wpływa stymulująco na rozwój elit intelektualnych regionu i kraju. Aktualny schemat działania oparty jest o wcześniej wypracowane, w drodze nieformalnych kontaktów, sposoby postępowania, które obecnie płynnie przechodzą w tryb poczynań uregulowanych umowami, co wpisuje się w zmiany zachodzące w społeczeństwie. W ramach dydaktyki na uznanie zasługuje wykorzystywanie nowych form prowadzenia zajęć poprzez angażowanie środowiska zewnętrznego (np. dydaktycy-praktycy, organizacja praktyk zawodowych, wolontariat). W ramach badań naukowych jednostki działają inspirująco na inne środowiska oraz podejmują działania odpowiadające na propozycje współpracy. Przyjmują rolę jednostek patronackich, eksperckich lub współuczestniczących w projektach badawczych, służących bezpośrednio lokalnej społeczności, a także angażują się w organizację konferencji i sympozjów, opracowywanie zbiorów źródłowych, co służy otoczeniu społecznemu Wydziału. Dotyczy to całej sfery organizacji badań naukowych, często interdyscyplinarnych. Należy również podkreślić zaangażowanie całego Wydziału i poszczególnych Instytutów w popularyzację osiągnięć naukowych i kulturalnych poprzez organizowanie wystaw, koncertów, sesji popularnonaukowych, a także czynne uczestnictwo w Festiwalu Nauki, pracach Uniwersytetu Otwartego oraz organizowaniu własnych pikników (np. Pikniku Archeologicznego).

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Wydział Historyczny UW aktywnie uczestniczy i wspiera uczestnictwo w wymianie międzynarodowej studentów, doktorantów i pracowników. Wysoko ocenić należy możliwość uczestniczenia studentów i doktorantów w międzynarodowych projektach badawczych, które są ściśle powiązane z obszarami wiedzy i dyscyplinami nauki, realizowanymi przez jednostki Wydziału.**
- 2) **Działania podejmowane na rzecz internacjonalizacji procesu kształcenia są skuteczne, wielowątkowe i systematyczne. Wydział Historyczny UW podejmuje je od wielu lat, uatrakcyjniając i doskonaląc swoją ofertę dydaktyczną.**
- 3) **Silna i trwała współpraca Wydziału z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi wydatnie wzbogaca jego działalność naukowo-badawczą.**
- 4) **Wydział Historyczny UW efektywnie współpracuje z licznymi podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego. Znajduje to odzwierciedlenie w jakości kształcenia, ofercie staży i praktyk dla studentów I i II stopnia, a także w działalności badawczej studentów III stopnia i pracowników naukowych.**

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

1) Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych,

Wydział Historyczny ma wdrożony i funkcjonujący system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Sprawy studenckie prowadzone są przez wicedyrektorów instytutów ds. studenckich oraz prodziekana ds. studenckich. Na wszystkich kierunkach funkcjonują opiekunowie poszczególnych lat studiów I i II stopnia oraz wicedyrektorzy instytutów ds. studenckich. Ich zadaniem jest wspieranie studentów w tworzeniu odpowiadających im ścieżek dydaktycznych, a także pomoc w rozwiązywaniu spraw bieżących. Studentom szczególnie uzdolnionym Wydział oferuje możliwość korzystania z dydaktyki w ramach Indywidualnego Toka Studiów, nad którego formowaniem i realizacją pieczę sprawuje opiekun naukowy, którego wyznacza Dziekan. Podczas spotkania z zespołem wizytującym studenci z Wydziału Historycznego pozytywnie ocenili system informowania studentów o zasadach zaliczania poszczególnych przedmiotów. Studenci są informowani z należytym wyprzedzeniem o terminach zaliczeń oraz egzaminów. Studenci znają również obowiązujące wymagania zaliczeniowe. Terminy egzaminów dostosowane są do studentów. Dyżury dydaktyczne nauczycieli odbywają się zgodnie z grafikami i w odpowiednim wymiarze czasu. Ponadto studenci mają możliwość kontaktowania się z wykładowcą również drogą mailową lub telefoniczną. Kadra dydaktyczna oceniana jest przez studentów wysoko. W odczuciu studentów nauczyciele akademicy zawsze są przygotowani do zajęć, spóźnienia czy odwoływanie zajęć zdarzają się sporadycznie, a studenci są o tym zawsze wcześniej informowani. Studenci pozytywnie oceniają obowiązujący program studiów, który ich zdaniem, zapewnia równomierność rozłożenia nakładu pracy studenta na poszczególne semestry oraz sekwencyjność realizowanych treści programowych. W opinii studentów, przygotowany program studiów zapewnia podjęcie pracy, zgodnej z profilem wykształcenia. Zdaniem studentów, zakres realizowanego materiału podczas zajęć ćwiczeniowych odpowiada tematyce wykładów. Z pozytywną oceną ze strony studentów spotkali się pracownicy administracyjni wizytowanej jednostki. W opinii studentów personel sekretariatów poszczególnych instytutów fachowo obsługują interesantów. Należy jednak zauważyć, iż w opinii studentów pion administracyjny

wizytowanego Wydziału powinien być regularnie szkolony z zakresu zmian wprowadzanych w systemie USOS. Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie trwania wizytacji należy stwierdzić, iż dziekanaty i sekretariaty instytutów są otwarte w wystarczającym wymiarze czasu. Podczas spotkania z zespołem wizytującym studenci pozytywnie ocenili program praktyk funkcjonujący w obrębie wizytowanej jednostki. W poszczególnych instytutach istnieją akty określające zasady odbywania praktyk studenckich. Zawarte w nich regulacje w sposób zrozumiały opisują proces odbywania praktyk. Studenci mający odbyć praktykę mają do wyboru instytucje, z którymi uczelnia ma podpisane umowy o współpracy, mogą oni również samodzielnie określić podmiot w którym będą odbywać praktyki. Należy zauważyć, że władze wydziału przewidziały możliwość zaliczenia praktyk przez studenta pracującego w zawodzie w czasie studiów. Warunkiem uzyskania zaliczenia praktyk musi być pokrywanie się zakresu przedmiotowego wykonywanej pracy z zakresem przedmiotowym danego kierunku. Studenci krytycznie ocenili likwidację (z przyczyn ekonomicznych) na poszczególnych kierunkach np. historia sztuki, praktyk objazdowych. W ocenie studentów wprowadzone zmiany w sposób negatywny wpływają na proces kształcenia.

Środowisko doktorantów wyraziło aprobatę dla systemu opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonującego na Wydziale. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym oraz podczas indywidualnych rozmów, doktoranci ocenili bardzo pozytywnie kadre naukowo – dydaktyczną, prowadzącą zajęcia na studiach doktoranckich. Nie mają jednakże wpływu na jej ocenę. Dopiero od przyszłego roku akademickiego wdrożone zostanie system ankietyzacji na studiach III stopnia. Doktoranci uczestniczą w statutowych badaniach naukowych prowadzonych na Wydziale. Istnieje możliwość zdobycia środków finansowych w ramach grantów uczelnianych na prowadzenie badań związanych z przygotowaniem pracy doktorskiej (wsparcie dla młodych naukowców w połowie przeznaczane jest na potrzeby uczestników studiów III stopnia). Doktoranci często włączani są w granty oraz motywowani są przez opiekunów naukowych/–promotorów do ubiegania się o samodzielne granty zewnętrzne.

Istniejący w wizytowanej jednostce system opieki materialnej zapewnia odpowiednie świadczenia studentom osiągającym wysokie wyniki w nauce oraz sukcesy naukowe, kulturalne i sportowe. Uczelnia posiada *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warszawskiego*. Został on wprowadzony zgodnie z art. 186 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Postanowienia Regulaminu precyzyjnie i jasno określają zasady ubiegania się o przyznanie świadczenia pomocy materialnej oraz są zbudowane w sposób przejrzysty dla studentów. System opieki materialnej i socjalnej istniejący w wizytowanej jednostce spełnia swe zadania, jest jasny i funkcjonuje prawidłowo. Rektor Uczelni w porozumieniu z odpowiednim organem samorządu studenckiego dokonuje podziału funduszu pomocy materialnej co jest zgodne z art. 174 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Stypendia są przydzielane według jasnych kryteriów w pierwszej instancji przez dwuinstancyjne Komisje stypendialne. W obu Komisjach studenci stanowią większość co jest zgodne z art. 177 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje administracyjne dotyczące przyznawania świadczeń pomocy materialnej konstruowane są w sposób zgodny z art. 107 kodeksu postępowania administracyjnego. Wypłata świadczeń odbywa się bez zbędnych opóźnień na konto bankowe studenta. Akty wewnętrzne dotyczące pomocy materialnej dostępne są na stronie internetowej Uczelni. Ponadto należy zauważyć, iż studenci wizytowanej jednostki mają możliwość ubiegania się o zakwaterowanie w

Domach Studenckich należących do Uczelni. Wydział Historyczny posiada przejrzyste zasady przyznawania stypendiów doktoranckich, zwiększeń stypendiów z dotacji projakościowej, stypendiów dla najlepszych doktorantów oraz innych świadczeń z funduszu pomocy materialnej. Traktują o nich odpowiednie regulaminy. Przyznawanie świadczeń finansowych na Wydziale odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i co do zasady bez opóźnień w wypłatach. Samorząd Doktorantów jest partnerem rozmów i ma duży wpływ na weryfikację prawidłowości funkcjonowania tego systemu.

Uczelnia podpisuje z każdym nowoprzyjętym na studia niestacjonarne studentem, umowę dotyczącą świadczenie usług edukacyjnych co odpowiada obowiązkowi ustawowemu z art. 160 ust. 3 ustawy Prawa o szkolnictwie wyższym. Postanowienia umowy dotyczące warunków odpłatności za studia oraz regulacje dotyczące wypowiedzenia umowy przez studenta nie budzą zastrzeżeń. Dokument nie zawiera postanowień uznawanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone w umowach cywilno-prawnych. Zarządzenia Rektora dotyczące wysokości opłat za usługi edukacyjne związane z kształceniem studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych są również właściwie skonstruowane oraz nie budzą zastrzeżeń.

Władze Uniwersytetu Warszawskiego podejmują działania mające na celu zapewnienie odpowiednich warunków studiowania studentom niepełnosprawnym. W ramach uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, które oferuje studentom z niepełnosprawnościami szereg udogodnień mających pomóc im w studiowaniu wśród usług świadczonych przez Biuro możemy między innymi wymienić: usługi psychologa, pomoc w dojazdach do uczelni, możliwość wypożyczenia sprzętu wspomagającego proces kształcenia. Studenci z orzeczoną stopniem niepełnosprawności mają prawo ubiegać się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Obiekty Wydziału Historycznego w znacznej mierze zostały dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy oznaczenia alfabetem Braille'a). Stopniowo braki są uzupełniane.

2) jednostka ma efektywny system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych

Władze Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego podejmują działania mające na celu zapobieganie i ewentualne rozwiązywanie sytuacji konfliktowych. Podstawowym aktem regulującym prawa i obowiązki studentów oraz określającym etapy postępowania w sytuacjach problemowych związanych z tokiem studiów jest obowiązujący Regulamin studiów. Postanowienia regulaminu określają standardowe procedury przeprowadzania egzaminów i zaliczeń, zasady ubiegania się przez studentów o komisyjne sprawdzenie wiedzy czy zasady wznowienia studiów przez osoby skreślone z listy studentów. Ponadto w wizytowanej Uczelni, Uchwała nr 254 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 listopada 2004r w sprawie *plagiatów prac dyplomowych oraz nieuczciwego zdawania egzaminów* określa podstawowe zasady postępowania związane z plagiatem egzaminów lub prac dyplomowych. Natomiast na poziomie wydziałowym nie ma sformalizowanych procedur rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Działania nie mają charakteru formalnego, ale dzięki stosowanym standardom postępowania (m.in. zasadzie otwartych drzwi) system funkcjonuje w sposób prawidłowy. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci podkreślili, iż sytuacje konfliktowe zdarzają się rzadko i najczęściej rozwiązywane są polubownie w ramach jednostek. W razie potrzeby doktoranci kierują się do Kierownika Studiów Doktoranckich lub Samorządu Doktorantów. Na Wydziale Historycznym wprowadzono system antyplagiatowy. W Uniwersytecie

Warszawskim funkcjonują Komisje Dyscyplinarne dla studentów i doktorantów, które są ostatecznym organem rozwiązującym kwestie patologiczne. Doktoranci i studenci posiadają w nich swoich przedstawicieli.

3) jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.

Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego funkcjonuje na poziomie ogólnouczelnianym, wydziałowym i instytutowym. W związku z silną autonomią poszczególnych instytutów Wydziału Historycznego również i struktura samorządu studenckiego jest rozbita pomiędzy poszczególne instytuty. Władze wizytowanej jednostki stwarzają odpowiednie warunki lokalowe i finansowe pozwalające na funkcjonowanie wydziałowego samorządu studenckiego, co zgodne jest z art. 202 ust. 8 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W ramach swojej działalności, samorząd korzysta ze środków finansowych pochodzących od Uczelni. Przedstawiciele samorządu uczestniczą w pracach organów kolegialnych takich jak: Wydziałowa Komisja Dydaktyczna, Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia. Należy jednak stwierdzić, że zgodnie z dokumentacją dostarczoną przez administrację Wydziału, liczba przedstawicieli studentów i doktorantów wchodzących w skład Rady Wydziału nie spełnia wymagany przez art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i wynosi jedynie 14,2% liczby wszystkich jej członków.

W trakcie trwania spotkania z zespołem wizytującym samorząd studencki bardzo dobrze ocenił współpracę z władzami dziekańskimi jak i władzami poszczególnych instytutów. Studenci opiniują plany studiów i programy kształcenia na poszczególnych kierunkach. Taki stan rzeczy zgodny jest z artykułem art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zdaniem przedstawicieli samorządu studentów, władze wizytowanej jednostki podejmują działania mające na celu włączanie studentów w system decyzyjny dotyczący ciągłego zapewniania jakości kształcenia. Przedstawiciele studentów są informowani o wszelkich inicjatywach oraz działaniach podejmowanych przez władze dotyczących spraw studenckich.

W Uczelni funkcjonuje, dobrze zorganizowany, system wsparcia i pomocy doradczej dla studentów Uniwersytetu Warszawskiego. W Uczelni sprawnie funkcjonuje Biuro Karier oraz Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. Do zadań Biura Karier należy m.in. pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe oraz personalne, prowadzenia warsztatów szkoleniowych z zakresu wchodzenia na rynek pracy oraz zakładania własnej działalności gospodarczej.

Przedstawiciele Samorządu Doktoranckiego są znaczącym i aktywnym członkiem forum dyskusji uczelnianych, zasiadają w Radzie Wydziału Historycznego, w Radach Naukowych poszczególnych Instytutów, w Komisjach: Stypendialnej, Rekrutacyjnej, Doktoranckiej. Samorząd opiniuje przedstawiane mu akty prawne dotyczące doktorantów oraz wyraża zdanie o powołaniu Kierownika Studiów Doktoranckich. Współpraca Samorządu Doktorantów z Władzami układa się dobrze. Samorząd regularnie (średnio raz na 3 tygodnie) spotyka się z Kierownikiem Studiów Doktoranckich celem omówienia bieżących kwestii i ewentualnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Samorząd Doktorantów na poziomie Uczelni dysponuje budżetem, który częściowo przekazywany jest na potrzeby organów wydziałowych. W razie potrzeb doktoranci zwracają się do Władz Wydziału lub Uniwersytetu. W miarę możliwości finansowych wsparcie jest im udzielane.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Na podstawie informacji uzyskanych w trakcie trwania wizytacji stwierdzono, że wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne funkcjonujące w Wydziale historycznym sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Studenci mają zapewniony odpowiedni dostęp do informacji związanych z tokiem studiów. Studenci informowani są o terminach i formie zaliczeń z należyтым wyprzedzeniem. Studenci znają również obowiązujące wymagania egzaminacyjne. Procedury przyznawania świadczeń pomocy materialnej są zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.
- 2) System wsparcia dydaktycznego i materialnego studentów i doktorantów, wyposażenie, zasoby biblioteczne i socjalne ogólnie należy uznać za stwarzające odpowiednie warunki do studiowania i prowadzenia badań naukowych.
- 3) Samorząd Studentów w wizytowanym Wydziale funkcjonuje prawidłowo. Władze jednostki podejmują działania mające na celu włączanie studentów w prace nad doskonaleniem procesu kształcenia. Uzupelnić jedynie należy liczbę studentów w Radzie Wydziału.

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości w Uniwersytecie Warszawskim można podzielić na bezpośrednio odnoszące się do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości jak i te o charakterze ogólnym, regulujące kwestie związane z odpowiedzialnością organów, procesem kształcenia na studiach I II, III stopnia oraz studiach podyplomowych, tworzeniem programów kształcenia, zasadami rekrutacji, określaniem i weryfikacją efektów kształcenia, w tym zasadami dyplomowania, tokiem studiów, oceną nauczycieli akademickich, funkcjonowaniem biura karier, wsparciem studentów itp.

Zgodnie z §115 Statutu Uczelni „na Uniwersytecie działa system zapewnienia jakości kształcenia”. Stosownie do postanowień cytowanego paragrafu wewnętrzny system zapewnienia jakości został pierwotnie wdrożony uchwałą nr 240 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 20 czerwca 2007 r. a następnie w związku z reorganizacją systemu wydane zostało Zarządzeniem nr 56 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 3 października 2012 r. w sprawie Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Ponadto dnia 4 grudnia 2012 r. wprowadzono Zarządzenie nr 76 Rektora UW w sprawie systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach oraz w innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia na Uniwersytecie Warszawskim wraz ze wskazówkami i propozycjami rozwiązań dotyczącymi systemu zapewniania i doskonalenia jakości na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów.

Struktura odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim przebiega w dwóch płaszczyznach, tj. na poziomie Uczelni oraz jednostki organizacyjnej. W zarządzeniu nr 56 Rektora z dnia 3 października br. określone zostały zasady tworzenia, zakres działania, skład oraz tryb powoływania Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz zespołów zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujących w jednostkach organizacyjnych. Z kolei w Zarządzeniu nr 76 z dnia 4 grudnia 2012 r. określono zasady regulacji opisu systemu zapewnienia jakości na wydziałach i

innych jednostkach organizacyjnych UW, a także jakie rozwiązania dotyczące zapewniania jakości kształcenia mają zawierać systemy wydziałowy.

Uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia na kadencję 2012-2016 został powołany na podstawie zarządzenia nr 69 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 63 Rektora UW z dnia 19 października 2012 r. Zadaniem UZJK jest szczególna dbałość o wypełnienie misji i strategii Uniwersytetu w zakresie zapewnienia jakości kształcenia. Jednocześnie zgodnie z §6 zarządzenia Rektora UW z dnia 3 października 2012 r. Uczelniany Zespół podejmuje działania na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Rektorowi wnioski i projekty dotyczące:

- 1) polityki, określającej cele i strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na UW, zgodnej ze strategią Uniwersytetu;
- 2) ogólnouczelnianych procedur zapewniania jakości kształcenia,
- 3) zasad tworzenia systemów zapewniania jakości kształcenia na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych UW, kształcących studentów.

W celu realizacji ww. zadań Uczelniany Zespół opracowuje formularz sprawozdania z oceny własnej dla jednostek organizacyjnych UW, wskazując w nim termin sprawozdania oraz zakres ewaluacji. W wyniku analizy sprawozdań formułowane są przez Uczelniany Zespół propozycje działań na rzecz jakości kształcenia, które powinny być podejmowane zarówno na poziomie jednostek organizacyjnych, jak i centralnym.

Natomiast Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Historycznym został powołany, zgodnie z § 9 i 10 Zarządzenia nr 56 Rektora, na podstawie Uchwały Rady Wydziału z dnia 26 września 2012 r. w ośmioosobowym składzie, tj. sześciu nauczycieli akademickich oraz po jednym przedstawicielu studentów i doktorantów wskazanych odpowiednio przez Samorządy Studentów i Doktorantów jednostki. Zgodnie z §11 zarządzenia nr 56 z dnia 3 października powinien podejmować działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w jednostce. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Dziekanowi Wydziału wnioski i projekty dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na wydziale. Ponadto zespół jednostki sporządza, zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu, sprawozdania z oceny własnej, stanowiące wynik ewaluacji jakości kształcenia na wydziale i przedstawia je odpowiednio Dziekanowi. Sprawozdanie, o którym mowa powyżej, w szczególności przedstawia mocne i słabe strony wydziału oraz plany i kalendarium działań w celu wyeliminowania zjawisk niepożądanych i napraw niedostatków oraz w celu doskonalenia jakości kształcenia. Ponadto zgodnie z zapisem § 2 ust. 2 wspomnianego wyżej Zarządzeniu nr 76 system jakości uwzględniać ma rozwiązania dotyczące zapewniania jakości kształcenia w zakresie: 1) zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów, 2) oceniania studentów i doktorantów, 3) zapewnienia jakości kadry dydaktycznej, 4) monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do Internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa), 5) gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia w jednostce z wykorzystaniem m.in. USOS, 6) publikowania informacji na temat kształcenia w jednostce. Z kolei zgodnie z ust. 3 system jakości na wydziale lub w innej jednostce działa na podstawie odpowiednio uchwały rady wydziału lub rady innej jednostki, zawierającej opis systemu i konieczne regulacje. Realizując ten zapis na Wydziale Historycznym funkcjonuje Uchwała nr 24 z dnia 23 kwietnia 2008 r. *Zasady i procedury kontroli jakości procesu dydaktycznego* (z późn. zm.) Uchwała ta określa, że realizacja wspomnianych zasad i procedur następuje w szczególności poprzez:

- 1) przegląd organizacji studiów i procesu kształcenia, w tym programów nauczania, planów studiów, obsady zajęć i treści sylabusów;

- 2) okresową ocenę nauczycieli akademickich, której dokonuje się na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) prowadzenie wśród studentów i doktorantów badań ankietowych dotyczących prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz analizę wyników tych badań;
- 4) hospitację zajęć dydaktycznych prowadzonych na Wydziale;
- 5) ustalenie i przestrzeganie przejrzystego i spójnego systemu oceniania studentów i doktorantów.

W związku ze specyfiką ocenianego Wydziału, na który składa się sześć Instytutów, najważniejszym elementem systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Historycznym są Komisje Dydaktyczne Instytutów, których skład, tryb powoływania i podejmowania decyzji oraz zakres działania określają Uchwały Rad Naukowych poszczególnych Instytutów. We wszystkich Instytutach Wydziału Historycznego w skład Komisji Dydaktycznych wchodzi przedstawiciele pracowników naukowych, doktorantów i studentów. Zakres kompetencji Komisji Dydaktycznych został określony w § 5 Uchwale nr 24 Rady Wydziału z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie *Zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego*. Do prerogatyw Komisji należą:

- coroczny przegląd programów kształcenia i planów studiów (w szczególności zakładanych efektów kształcenia) na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych;
- opiniowanie projektów zmian w programach studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych;
- zgłaszanie własnych projektów zmian w programach studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych;
- przygotowanie wzorów ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia oraz studiach podyplomowych oraz wzorów ankiet ewaluujących cały tok studiów;
- opracowanie procedur przeprowadzania ewaluacji zajęć dydaktycznych i całego toku studiów, zasad opracowywania i interpretowania wyników ankiet, ich udostępniania i przechowywania;
- opracowanie szczegółowych zasad przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminów dyplomowych;
- coroczne sprawozdanie z oceny jakości dydaktyki prowadzonej w Instytucie przygotowane w oparciu o wyniki ankiet studenckich, hospitacji i corocznego przeglądu programów kształcenia i planów studiów, przedkładane do dyskusji Radzie Naukowej Instytutu oraz Wydziałowemu Zespołowi Zapewniania Jakości Kształcenia (w celu przygotowania sprawozdania wydziałowego).

Na Wydziale funkcjonuje także Komisja Doktorancka, której uprawnienia sformułowano Uchwałą nr 70 Rady Wydziału Historycznego UW z dnia 27 marca 2013 r. Komisja Doktorancka dokonują przeglądu programów kształcenia i planów studiów III stopnia.

W § 5 wspomnianej Uchwaly nr 24 określono narzędzia monitorowania jakości kształcenia oraz jej doskonaleniado których należą: hospitacje zajęć dydaktycznych, ankiety ewaluujące zajęcia na studiach I i II stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych oraz ankiety ewaluujące cały tok studiów. Hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzane są przez Kierowników Zakładów (lub osoby przez nich wyznaczone) obowiązkowo: przynajmniej raz na 4 lata w przypadku pracowników posiadających tytuł naukowy profesora, przynajmniej raz na dwa lata w przypadku pozostałych pracowników samodzielnych oraz niesamodzielnych, ze stażem pracy powyżej czterech lat, przynajmniej raz na rok w przypadku pracowników niesamodzielnych ze stażem pracy krótszym niż cztery lata i doktorantów. Wnioski z hospitacji przedstawiane są w rozmowie z osobą hospitowaną oraz na piśmie w postaci sprawozdania przygotowanego według wzoru określonego w zarządzeniu Dziekana. Opinie z hospitacji uwzględniane są przy okresowej ocenie pracowników, stanowią także podstawę do wniosków.

Z kolei ankiety ewaluujące zajęcia dydaktyczne, przeprowadzane wśród studentów, słuchaczy i doktorantów dobrowolnie i anonimowo są narzędziem doskonalenia procesu dydaktycznego. Głównym celem ankiet jest zebranie i przekazanie informacji i opinii, które wykorzystywane są w podniesieniu jakości zajęć dydaktycznych, w tym ich organizacji i sposobu prowadzenia. Ankiety służą także przy ocenie pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego przy okresowej ocenie pracowników. Wzory ankiet, odrębne dla poszczególnych kierunków studiów I, II stopnia, studiów podyplomowych i studiów doktoranckich opracowują Komisje Dydaktyczne poszczególnych Instytutów we współpracy z samorządem studenckim, zaś w przypadku studiów doktoranckich – samorząd doktorantów we współpracy z Komisją Doktorancką. Na wydziale przeprowadzane są również ankiety ewaluujące cały tok studiów służące gromadzeniu opinii absolwentów i studentów kończących studia na danym kierunku o programach kształcenia i planach studiów. Mają pozwolić na stwierdzenie czy studia spełniają oczekiwania kandydatów oraz czy stwarzają szansę na realizację kierunkowych efektów kształcenia. Decyzję o przystąpieniu do ewaluacji całego toku studiów podejmuje Rada Naukowa Instytutu na wniosek Komisji Dydaktycznej, a w przypadku studiów doktoranckich – Rada Wydziału na wniosek Komisji Doktoranckiej. Wzory ankiet służących ewaluacji całego toku studiów opracowuje w przypadku: studiów I i II stopnia – Komisja Dydaktyczna Instytutu, studiów podyplomowych – Komisja Dydaktyczna Instytutu, a studiów doktoranckich – właściwy organ samorządu doktorantów w porozumieniu z Komisją Doktorancką.

Za wdrażanie i bezpośrednią kontrolę funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale odpowiedzialni są: Dziekan i Prodziekan: w szczególności Prodziekan ds. Studenckich, ale także Prodziekan ds. Kadr i Rozwoju, Prodziekan i ds. Finansów i Badań Naukowych oraz Kierownik Studium Doktoranckiego, zaś na poziomie Instytutów: Dyrekcje, w szczególności – Dyrektor ds. studenckich, Kierownicy studiów podyplomowych oraz Kierownicy Zakładów.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale jest prowadzona i udostępniana przez Dziekanat, Rady Naukowe poszczególnych Instytutów, Komisje Dydaktyczne oraz Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Posiedzenia Komisji Dydaktycznych są protokołowane, mają harmonogram swoich prac i przekazują wnioski na Radę Wydziału. Posiedzenia Rad Naukowych oraz Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia są również protokołowane.

Wydział opracował dotychczas następujący dokumenty dotyczące analizy jakości kształcenia:

- sprawozdanie z oceny własnej działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w dziedzinie programów nauczania i ich efektów (2009);
- sprawozdanie z oceny własnej wykorzystywania systemu USOS z r. (2010);
- sprawozdanie z oceny własnej – działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia związane z zasadami zapewnienia i doskonalenia jakości kadry dydaktycznej (2011)
- sprawozdanie z oceny własnej działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia związane z projektowaniem misji i strategii wydziału (2012).

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego opracował strukturę systemu zapewnienia jakości kształcenia zgodną z systemem wewnętrznymi przepisami prawnymi w Uczelni, stwarzając mechanizmy do jego doskonalenia i analizy jego działań. Jednostka wdraża opracowane procedury zapewnienia jakości w poszczególnych

elementach składających się na proces kształcenia i posiada dokumentację to potwierdzającą.

Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju		X			
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji ²			X		
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
7	system wsparcia studentów i doktorantów ³		X			

² Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeżeli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

³ Kryterium 3 i 7 należy skorelować.

8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			
----------	---	--	----------	--	--	--

W podsumowaniu należy stwierdzić, że Wydział Historyczny UW prawidłowo identyfikuje swą pozycję za pomocą analizy SWOT.

Do jego **MOCNYCH** stron należy zarówno wysoko wykwalifikowana kadra naukowa dydaktyczna, systematycznie podnosząca swe kwalifikacje, jak i wielokierunkowość prowadzonych badań, poparta dużą skutecznością w pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych oraz rozbudowana współpraca międzynarodowa. Mocną stroną jest też konsekwentnie budowany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia oraz potencjał naukowy młodych pracowników i doktorantów.

Niewątpliwie **SŁABĄ** stroną Wydziału jest baza lokalowa części Instytutów oraz – niezależny od jednostki – poziom finansowania nauki w zakresie dotacji podstawowej (na pensje i dydaktykę).

SZANSĄ Wydziału jest szeroki wachlarz partnerów z otoczenia społecznego, współpracujących od dawna z Wydziałem. Bardziej sformalizowane włączenie tych partnerów w prace jednostki zapewni jeszcze lepszą jakość działań naukowo-dydaktycznych na wszystkich poziomach prowadzonych studiów. Jako szansę należałoby też potraktować dostosowanie studiów doktoranckich do wymogów obowiązujących przepisów prawa, co poprawi znacząco ich atrakcyjność.

Wreszcie **ZAGROŻENIA** wynikają przede wszystkim z czynników zewnętrznych: nadchodzącego niżu demograficznego, który stawia Wydział przed koniecznością dostosowania się do tej sytuacji, deregulacji zawodów bibliotekarza i muzealnika, stawiających pod znakiem zapytania dobrze prowadzone studia podyplomowe służące do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i umożliwiające awanse oraz zaniżanie wyceny prac archeologicznych przez firmy zewnętrzne, obniżające konkurencyjność Instytutu Archeologii na rynku. Te zagrożenia Wydział może jednak potraktować jako wyzwanie, dające mu kolejne szanse na rynku edukacyjnym poprzez dalszą intensyfikację starań o tworzenie programów studiów o wysokiej jakości merytorycznej, atrakcyjnych dla potencjalnych studentów.

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie

3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji⁴		X			
5	prowadzenie badań naukowych	X				

W odpowiedzi na raport Wydział Historyczny ustosunkował się szeroko do wszystkich kwestii podniesionych przez zespół oceniający. Podjęto wiarygodne i kompleksowe działania na rzecz pełnego dostosowania studiów doktoranckich do obowiązującego systemu prawnego, przy jednoczesnym zachowaniu specyfiki tych studiów, wypracowanej na Uniwersytecie Warszawskim. Uznano też, że pozycja naukowa Wydziału, biorąc pod uwagę wysokie osiągnięcia naukowe i wyniki parametryzacji zasługują na ocenę wyróżniającą. Pozostałe kryteria pozostawiono bez zmian.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

prof. dr hab. Wojciech Bahus

---

⁴ Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeżeli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

|